

Аналітично-дорадчий центр «Блакитної стрічки»

Проект фінансується ЄС, співфінансується та виконується ПРООН

Аналітична записка

ВПЛИВ ЗАКОНУ «ПРО МОРАТОРІЙ НА ПІДВИЩЕННЯ ЦІН І ТАРИФІВ НА ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ТА ВИРОБИ МЕДИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ» НА РІВЕНЬ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ

Аналітична записка підготовлена за сприяння Європейського Союзу та Програми розвитку ООН в Україні. Думки, висновки та рекомендації, наведені у публікації, належать її авторам і не відображають погляди Європейського Союзу, Програми розвитку ООН чи інших організацій та закладів системи ООН.

Суть питання

10 жовтня 2009 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про мораторій на підвищення цін і тарифів на лікарські засоби та вироби медичного призначення». Згідно з цим Законом запроваджується мораторій на підвищення цін на всі види лікарських засобів і виробів медичного призначення. Лікарські засоби та вироби медичного призначення реалізуються за цінами, встановленими державою. До введення державної реєстрації цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення, вони реалізуються за цінами, що склалися станом на 1 липня 2008 року. Аналіз наслідків впровадження цього Закону свідчить про зворотній бік його дії та негативні наслідки.

Аналіз наслідків

За роки незалежності в Україні сформувався конкурентний ринок лікарських засобів та почала відроджуватися фармакологічна промисловість. Функціонує понад 20 тисяч аптек, працюють фармакологічні підприємства. Навіть у кризовому 2009 році на фармацевтичних підприємствах виробництво продукції порівняно з січнем – вереснем 2008р. становило 91,7% при тому що вся промисловість України виробила лише 71,6%. Галузь є привабливою для інвестицій. Але запровадження мораторію на підвищення цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення та обмеження цін на рівні липня 2008 року зробить виробництво та реалізація цієї продукції не вигідною, призведе до руйнації фармакологічної промисловості.

В Україні значна частина фармакологічних препаратів та сировини для їх виробництва закупляється закордоном. З липня 2008 курс валюти зріс більше ніж на 65%. За рік середня заробітна плата в галузі зросла на 15-20%. Відповідно, все це збільшує витрати, а отже реалізація продукції за цінами липня 2008 року буде приносити збитки. Ні виробникам лікарських засобів, ні їх продавцям не буде вигідно реалізувати продукцію, яка приносить збитки. Особливо це стосується асортименту інноваційних високоефективних лікарських засобів. Наслідком буде дефіцит лікарських засобів і виробів медичного призначення в Україні.

Впровадження прийнятого 10 жовтня 2009 року Закону «Про мораторій на підвищення цін і тарифів на лікарські засоби та вироби медичного призначення» стимулюватиме в Україні тіньовий ринок лікарських засобів. Але, оскільки він функціонуватиме в нелегальних умовах та при значному дефіциті, то ціни на лікарські засоби на ньому будуть набагато більшими, ніж є зараз. І знайти необхідні медичні препарати буде набагато складніше.

Метою Закону є захист інтересів звичайних громадян. Але його впровадження передбачає зворотні ефекти. На сьогоднішній день багато доступних в аптеках препаратів виробляється в Україні з імпортованих компонентів або імпортується через оптові мережі. Впровадження Закону знищить можливості для імпорту. Залишиться лише індивідуальний імпорт через одиничні закупки в аптеках закордоном. Це набагато складніше і дорожче та на практиці не буде доступним для звичайних громадян. Замість того, щоб посилити соціальний захист найбільш незахищених верств населення, Закон призведе до відсутності лікарських засобів у аптечній мережі та значного розвитку небезпечного тіньового ринку лікарських засобів і виробів медичного призначення. Розвиватиметься при цьому й псевдомедицина та самолікування. Ніхто не буде гарантувати якість і безпечність нелегально привезеної медичної продукції. В програші залишаться всі громадяни країни. Лише окремі, найбагатші сім'ї зможуть собі дозволити якісні іноземні препарати та лікування закордоном.

Реалізація Закону завдасть удару фармакологічній галузі та аптечній мережі країни. Працівників цих закладів буде скорочено. Через брак іноземної сировини не будуть

завантажені й фармакологічні підприємства. Відповідно, наслідком буде руйнація перспективної галузі української промисловості та збільшення чисельності безробітних. Закон, спрямований на посилення соціального захисту найбільш незахищених верств населення, призведе до збільшення кількості безробітних. Запровадження мораторію на підвищення цін сприятиме дефіциту медичної продукції та підвищенню цін на неї на ризиковому та небезпечному для здоров'я тіньовому ринку.

Боротьба з бідністю та соціальний захист громадян не повинні знищувати ринкові відносини в країні, в том числі в фармацевтичній галузі. Підвищення рівня життя населення можливе лише в стабільних умовах для розвитку бізнесу, залучення інвестицій і створення робочих місць. Найефективнішими заходами боротьби з бідністю є формування та підтримка сприятливого інвестиційного клімату в країні, щоб затримати в Україні вітчизняний капітал і залучити іноземний. Тоді зменшується безробіття в країні, зростає заробітна плата, збільшуються відрахування до бюджету. Загальний доступ всіх громадян до лікарських засобів та виробів медичного призначення треба забезпечувати через систему страхової медицини, повернення коштів за придбані медичні препарати а не порушувати економічну базу фармацевтичної промисловості України.

Висновки та рекомендації

Негативні наслідки введення в дію Закону України "Про мораторій на підвищення цін і тарифів на лікарські засоби та вироби медичного призначення" є суттєвими. Основні з них наступні:

- відбудеться руйнація ринкових відносин у фармакологічній сфері, скорочення мережі аптек, закриття фармакологічних підприємств, збільшиться кількість безробітних в країні;
- ускладниться доступ громадян до лікарських засобів та виробів медичного призначення (особливо до інноваційних високоефективних лікарських засобів);
- активізується небезпечний тіньовий ринок медичних препаратів, зростуть ціни на них на тіньовому ринку;
- погіршиться рівень життя українців та їх можливості отримати медичну допомогу.

Зважаючи на викладене, вважаємо за доцільне Президенту України застосувати право вето на прийнятий 10 жовтня 2009 року Верховною Радою України Закон України "Про мораторій на підвищення цін і тарифів на лікарські засоби та вироби медичного призначення" (реєстр. № 3426).